

Nr 23.

Av herr **Ohlin**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Vid ett studium av Kungl. Maj:ts proposition nr 66 faller det i ögonen, att den där föreslagna omläggningen av jordbruksregleringen i ett avseende skulle innebära en väsentlig försämring ur det svenska småbrukets synpunkt. Kungl. Maj:t föreslår nämligen, att det vid årets lagtima riksdag beslutade pristillägget för intill 450 kg mjölk per månad och producent — även kallat »producentbidrag» — icke som hittills skall utgå med 2 öre per kg, utan med »lägst 1 öre per kilogram». Några skäl för denna försämring anföras icke. Enligt min mening kunna icke några vägande sådana förebringas. Tvärtom synes en viss justering av regleringssystemet till det mindre jordbrukets fördel vara välmotiverad.

Jag erinrar om att — den hittillsvarande regleringen till trots — det mindre jordbrukets utövarare i vårt land under senare år haft att kämpa med mycket allvarliga svårigheter. Frågan om åtgärder till mildrande av dessa svårigheter har därför med rätta varit föremål för mycken offentlig diskussion. Den har emellertid fått vila i avvaktan på att den i föl tillätsatta jordbruksutredningen skulle bli färdig med sin översyn av hela regleringsapparaten. En ökning av stödet åt det mindre jordbruket har ansetts svår att genomföra, särskilt därför att den lätt skulle medföra en tendens till produktionsökning och avsättningssvårigheter. Dessa båda skäl mot omedelbara åtgärder till hjälp åt det mindre jordbruket kunna ej längre tillmätas samma vikt som förr. Genom det europeiska krigets utbrott ha förutsättningarna för svensk livsmedelsproduktion i hög grad förändrats. Frågan om en allmän omläggning av regleringen på längre sikt torde hava tills vidare avförts från dagordningen. En mångfald partiella reformer utan samband med en dylik omläggning tvinga sig fram. Härtill kommer att — även om för närvarande ett visst överskott finnes av smör — det är mycket troligt att produktionen av viktiga livsmedel ganska snart kommer att nedgå på grund av minskad tillförsel av utländska fodermedel. Det hinder för åtgärder till småbrukets fromma, som risken för »överproduktion» ansetts utgöra, kan därför snart nog komma att försvinna.

Det viktigaste skälet, varför en revision av regleringen till det mindre jordbrukets fördel i nuvarande av krigsförhållandena påverkade läge är än mera välmotiverad än tidigare, torde emellertid vara följande. Den minskade tillgången på utländska fodermedel och höjda priser på svenskt och utländskt foder återverka ogynnsamt särskilt på småbrukets ekonomi. Denna är nämligen i stora delar av landet beroende av att produktionen av animaliska livsmedel kan upprätthållas med hjälp av köpt foder. Frågan om statliga

åtgärder till trygghet av just småbrukets fodertillgång och till bevarande av foderpriser, som småbrukarna ha möjlighet att betala, torde därför snart bli brännande. För dess lösning torde anslag av skattemedel få övervägas. Jag skall ej i detta sammanhang närmare ingå på detta spörsmål utan begränsa mig till uttalandet, att man här har en verklig »nyckelposition» av största betydelse för prisnivån å jordbrukets produkter samt för levnadskostnadernas utveckling.

I avvaktan på att detta frågekomplex upptages till behandling av Kungl. Maj:t i dess nationalekonomiska, prispolitiska och sociala sammanhang, synas omedelbara åtgärder både kunna och böra vidtagas till förhindrande av att jordbruksregleringen i det av krigsförhållandena framkallade läget kommer att ge ett än mindre stöd än tidigare åt den jordbrukargrupp, som hittills i relativt ringa grad kommit i åtnjutande av dess fördelar. Det är anmärkningsvärt att Kungl. Maj:ts proposition nr 66 alls icke berör denna fråga och den skärpning av svårigheterna just för det mindre jordbruket, som redan inträtt och som kan väntas fortsätta, om intet göres för att förhindra det.

Den måhända enklaste och lättast framkomliga vägen att uppnå en visserligen rätt blygsam men icke därför betydelselös »kompensation» för det mindre jordbrukets utöfning torde vara att bibehålla producentbidraget vid 2 öre per kg men utöka den månatliga kvantitet, för vilken detsamma får åtnjutas. En ökning från nuvarande 450 kg till 900 kg per månad synes vara väl motiverad. Medel till täckande av det belopp som härför skulle åtgå kunna erhållas genom att mjölkavgift även i fortsättningen uttages.

Med hänvisning till ovanstående får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 66 måtte besluta att mjölkavgift fortfarande skall uttagas, att producentbidraget bibehålles vid 2 öre per kg, samt att detsamma utgår för en från 450 kg till 900 kg per månad utökad kvantitet.

Stockholm den 15 november 1939.

Bertil Ohlin.